

СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ В САНАТОРНО-КУРОРТНОМУ КОМПЛЕКСІ ПБК

У статті висвітлено особливості інвестиційної стратегії в СКК ПБК з використанням інвестиційного важеля для формування відтворювальної програми галузі, а також проблеми використання потенціалу санаторно-курортного комплексу ПБК.

Ключові слова: інвестиційна стратегія, санаторно-курортний комплекс, інвестиційний важіль, інвестиційні ресурси.

Санаторно-курортний комплекс – один з найважливіших секторів економіки. Затяжна криза, що охопила усі сфери фінансового добробуту, завдала втрати СКК. Вихід санаторно-курортного комплексу з кризового стану може бути здійснений тільки після запровадження повноцінного інвестиційного процесу, спрямованого на відновлення бази СКК. Основною задачею держави в цьому плані є створення інвестиційної програмами санаторно-курортного комплексу ПБК, яка буде сприяти покращенню інвестиційного клімату і стимулювати інвестиційні процеси. Інвестиційний клімат є важливою складовою економічної системи, яка повинна створити передумови для стабільного інвестиційного зростання шляхом активної інвестиційної діяльності. Проблема відсутності та створення інвестиційної стратегії є однією з найбільш важливих. Але в Україні інвестиційна активність внутрішніх і зарубіжних інвесторів значною мірою стримується за рахунок сформованого несприятливого інвестиційного середовища, цілого переліку зовнішніх і внутрішніх факторів. Тому проблема розробки інвестиційної стратегії, яка б сприяла покращенню інвестиційного клімату у сфері СКК, є надзвичайно актуальною на нинішньому етапі економічного розвитку не тільки ПБК, але й усієї України.

Актуальність нашої роботи обумовлена тим, що ефективність розвитку санаторно-курортного комплексу залежить від того, існує чи ні інвестиційна стратегія, яка б сприяла формуванню інвестиційного іміджу регіону та була спрямована на підвищення інвестиційної активності СКК ПБК. А для залучення інвестиційних ресурсів і вирішення цілого комплексу економічних завдань, у тому числі інноваційного розвитку, необхідний зважений і аргументований підхід до створення інвестиційної стратегії галузі та сприятливого інвестиційного клімату.

Останніми роками Крим робить ставку на розвиток санаторно-курортної галузі як головного стратегічного пріоритету півострова. На підтвердження цього в Криму була прийнята програма відновлення санаторно-курортної галузі «Про основи розвитку АРК та особливості здійснення інвестиційної діяльності на її території».

Дослідженню аспектів розвитку особливостей

інвестиційної стратегії рекреаційної сфери і санаторно-курортного комплексу присвячено досить багато глибоких за змістом і різносторонніх за спрямованістю робіт як зарубіжних, так і вітчизняних вчених [14, с. 55].

Так у дослідженнях Багрова Н. В. визначено пріоритетність рекреаційного – туристичного комплексу [3, с. 230-241]. У роботах Бережної І. В. розглянуто умови формування організаційної структури рекреаційно-економічного комплексу [4]. «Одним з найбільш важливих аспектів соціально-економічного розвитку АР Крим, – вважає Е. Самарцева, – є стійкий, збалансований розвиток туристичної та курортно-рекреаційної сфери» [16, с. 3-5.]. Сучасний стан рекреаційного комплексу АР Крим досліджено в роботі Павленко І. Г. [14]. Аналіз тенденцій і перспектив розвитку санаторно-курортного комплексу кримського регіону наведено Влащенко Н. М. [6]. Фінансові аспекти економічного розвитку санаторно-курортного комплексу Криму проаналізовано Ермоленко Г. Г. [8].

Метою дослідження є визначення сутності та особливості інвестиційної стратегії розвитку та можливості використання інвестиційного важеля при формуванні відтворювальної програми галузі на прикладі СКК ПБК.

Санаторно-курортні і туристичні послуги – вагомий сегмент економіки багатьох розвинених країн. Задача розвитку сфери надання санаторно-курортних і туристичних послуг обумовлена необхідністю відновлення здоров'я людей [19].

Зазначимо, що санаторно-курортне лікування – це невід'ємна частина єдиної системи охорони здоров'я і найважливіша ланка в комплексі лікувально-профілактичних заходів, відновлення працездатності і зміцнення здоров'я населення. Отже, держава безпосередньо має бути зацікавлена в його ефективному функціонуванні і подальшому розвитку. Однак в Україні в ході становлення ринкових відносин санаторно-курортна і туристична діяльність ще не отримала достатнього розвитку.

Зазначимо, що на сьогодні потенціал СКК ПБК не має можливості реалізувати повною мірою через незадовільний бізнес-клімат. Про це свідчать результати двох міжнародних досліджень – «Ведення

бізнесу – 2010» Світового банку і «Рейтинг глобальної конкурентоспроможності» Всесвітнього економічного форуму [15, с. 37].

Результатом розробки інвестиційної стратегії регіону має бути відтворювальна програма СКК ПБК, яка дасть змогу активізувати інвестиційну діяльність, сформувавши комплекс стійких умов, що формують відповідний клімат для стимулювання фінансових вкладень учасників інвестиційного ринку. Модернізація санаторно-курортного і туристичного сектора економіки є одним із пріоритетних напрямків стратегії економічного і соціального розвитку [18].

Важливим елементом впливу на економіку країни і ПБК є інвестиційна стратегія. З її допомогою держава безпосередньо може впливати на темпи обсягу виробництва, на прискорення НТП, на зміну структури суспільного виробництва і розв'язання багатьох соціальних проблем [17].

Основними принципами інвестиційної стратегії є: цілеспрямованість, ефективність, багатоваріантність, системність, гнучкість, регулятивність дій, комплексність і соціальна, екологічна і економічна безпека [13].

При проведенні інвестиційної та структурної політики слід, з одного боку, підтримати проекти реорганізації та закриття нежиттєздатних підприємств, а з іншого - сприяти їх розвитку. Необхідно розробити інвестиційну стратегію секторів регіональної економіки, в межах яких можливо визначити конкретні заходи, що стимулюють інвестиційні потоки.

Ситуацію з бюджетним інвестуванням у регіоні навряд чи вдасться серйозно поліпшити за короткий час. Навіть у випадку істотного збільшення ресурсної бази бюджету можливості прямого інвестиційного впливу держави на регіональну економіку багато в чому будуть обмежені через високий ступінь «пов'язаності» бюджетних капіталовкладень. Крім того, стримуючим фактором виступає властива державним інвестиціям низька результативність, перш за все, через відсутність механізмів ефективного розміщення капіталу.

При формуванні інвестиційної стратегії розвитку територій необхідно досягати єдності цілей державної і республіканської інвестиційних програм з визначенням джерел їх фінансування. Практичне вирішення цих питань передбачає розробку нормативно-правових актів у галузі інвестиційної діяльності. Інвестиційна стратегія ПБК повинна забезпечувати усунення обмежень, що перешкоджають вільному міжрегіональному надходженню капіталу, стимулювати його приплив в економіку республіки. Основна роль у цьому повинна належати республіканським органам державної влади і управління, які в межах своєї компетенції, використовуючи наявні в їх розпорядженні економічні важелі, здатні підвищувати інвестиційну привабливість для недержавних інвесторів. Місцеві органи повинні забезпечити умови для розвитку інвестиційних структур на їх території, оскільки наближення фінансових інститутів до потенційних об'єктів здатне підвищити ступінь їх інформованості та зацікавленості у підвищенні інвестиційної активності.

Пріоритетні завдання у цій галузі: посилення інвестиційної спрямованості комерційних банків шляхом уведення в банківське законодавство

категорії інвестиційних кредитів з особливим режимом резервування; часткова переорієнтація кредитної політики банків, які концентрують переважну частку приватних заощаджень, з переважного вкладення своїх активів у державні цінні папери на кредитування ефективних інвестиційних проектів реального сектора через свої спеціалізовані філії або інвестиційні структури; розвиток нормативної бази банківської діяльності.

З метою сприяння активізації інвестиційних процесів у Криму виконується комплекс заходів організаційного та іміджевого характеру:

- розроблено і введено в дію єдиний республіканський електронний реєстр інвестиційних проектів автономії, який містить понад 140 пропозицій щодо інвестиційного співробітництва в пріоритетних галузях економіки;
- функціонує республіканський інвестиційний Інтернет-портал, де для вільного доступу розміщена актуальна інформація про інвестиційну діяльність у республіці;
- республіка бере участь у відповідних виставках та форумах (Німеччина, Туреччина, Російська Федерація, Республіка Білорусь, Австрія), а також є місцем проведення багатьох заходів з питань інвестицій;
- організовано щорічне проведення Міжнародного Чорноморського економічного форуму під патронатом Президента України [9].

Механізм реалізації програми розвитку рекреацій повинен містити виконання комплексних ландшафтно-економічних досліджень території з метою їх використання для розвитку санаторно-курортного господарства, визначення норм диференційованого рекреаційного навантаження на них: обґрунтування гранично допустимої межі та сумарної ємності рекреаційних обсягів, визначення районів нового будівництва санаторно-курортних комплексів, туристичних баз та спортивних споруд, а також запровадження в дію норм і правил використання рекреаційних та бальнеологічних ресурсів і охорони природного середовища.

Сучасні вітчизняні розробки в області методів оцінки ефективності інвестицій базуються на принципах, які широко застосовуються у світовій практиці. Серед них: розгляд проекту протягом усього його життєвого циклу; порівнюваність умов різних проектів; оцінка повернення вкладених коштів на основі показників грошових потоків, пов'язаних з проектом; облік чинника часу; принцип позитивності і максимуму ефекту; вибір норми дисконту; облік наявності різних учасників проекту та суперечливості їх інтересів; облік найбільш суттєвих наслідків проектів; багатоетапність оцінки; облік впливу інфляції; облік тиску невизначеності та ризиків; облік потреби в оборотному капіталі.

Під фінансовою реалізацією інвестиційного проекту розуміють забезпечення такої структури грошових потоків, при якій є достатня кількість грошей для здійснення проекту. Оцінка ефективності інвестиційних проектів базується на порівнянні прибутку і витрат грошових коштів, пов'язаних з його реалізацією, що передбачає проведення процедури дисконтування – приведення значень різночасних грошових потоків до їх вартості на певний момент

часу з використанням норми дисконту. Критерії оцінки інвестиційних проектів визначають ступінь інтегрального ефекту, отриманого в результаті реалізації інвестиційного проекту, а також характеризують співвідношення очікуваних доходів від інвестиційних вкладень і витрат на їх здійснення. Вони поділяються на дві групи: засновані на облікових оцінках і засновані на дисконтуванні. Першій групі відповідають прості або найпростіші методи, що припускають використання облікових показників, другий – складні методи або методи, засновані на дисконтуванні, де показниками є: чистий дисконтований дохід, індекси прибутковості з урахуванням дисконтування, норма прибутковості, термін окупності інвестицій з урахуванням дисконтування, максимальний грошовий відтік з урахуванням дисконтування.

Найважливішою умовою об'єктивної оцінки ефективності інвестиційних проектів є врахування невизначеності та ризику. Під невизначеністю розуміють неповноту і неточність інформації про умови реалізації проекту, під ризиком – можливість виникнення таких умов, які приведуть до негативних наслідків для всіх або окремих учасників проекту. З метою оцінки стійкості та ефективності проекту в умовах невизначеності використовують методи укрупненої оцінки стійкості, розрахунку рівнів беззбитковості.

Під методом фінансування інвестиційного проекту розуміють спосіб залучення інвестиційних ресурсів з метою забезпечення фінансової реалізованості проекту. Загальними методами фінансування інвестиційних проектів є: самофінансування, акціонування, а також інші форми пайового фінансування; кредитне фінансування; лізинг; бюджетне фінансування; змішане фінансування; проектне фінансування.

Метод фінансування інвестиційного проекту виступає як спосіб залучення інвестиційних ресурсів з метою забезпечення фінансової реалізованості проекту.

У якості методів фінансування інвестиційних проектів можуть розглядатися:

- самофінансування;
- акціонування, а також інші форми часткового фінансування;
- кредитне фінансування;
- лізинг;
- бюджетне фінансування;
- змішане фінансування на основі різних комбінацій розглянутих способів;
- проектне фінансування.

Реалізація будь-якого інвестиційного проекту передбачає обґрунтування стратегії фінансування, аналіз альтернативних методів та джерел фінансування, ретельну розробку схеми фінансування.

Прийнята схема фінансування має забезпечити:

- достатній обсяг інвестицій для реалізації інвестиційного проекту загалом і на кожному кроці розрахункового періоду;
- оптимізацію структури джерел фінансування інвестицій;
- зниження капітальних витрат і ризику інвестиційного проекту.

Таким чином, санаторний комплекс безумовно має

сьогодні пріоритетне значення для подальшого ефективного розвитку ПБК. У зв'язку з цим можливістю вирішення завдання його відновлення на базі створення інвестиційної стратегії санаторно-курортного комплексу ПБК, активізації інвестиційної діяльності, формування комплексу стійких умов, що формують відповідний клімат для стимулювання фінансових вкладень учасників інвестиційного ринку, будуть визначати і можливості подолання депресивного характеру нинішнього етапу регіонального розвитку. Для досягнення цих цілей необхідно проводити глибокий аналіз інвестиційної привабливості ССК, враховувати інвестиційне зонування, проблеми нерівномірності розподілу інвестицій у ССК.

Список літератури

1. *О курортах : закон Украины от 5 октября 2000 № 2026-III / Верховный Совет Украины. – Офиц. вид. – Х. : ООО «Одиссей», 2000. – 13 с. – (Библиотека официальных изданий).*
2. *Об основах развития АПК и особенностях осуществления инвестиционной деятельности на ее территории [Электронный ресурс] : проект закона Украины, по данным агентства регионального развития АПК 2011 г. – АПК. – Режим доступа : http://context.crimea.ua/webconf/investicionnie_vozmozhnosti_krima.html*
3. *Багров Н. В. Региональная геополитика устойчивого развития / Багров Н. В. – К. : Лыбидь, 2002. – 256 с.*
4. *Бережная И. В. Формы организации и методы управления рекреационной сферой в новых условиях хозяйствования (на примере Крымского региона): Дис...канд. экон. наук : 08.02.03 /Бережная Ирина Викторовна. – Донецк, 1997. – 206 с.*
5. *Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент [Учебный курс]. – К. : Эльга-Н. Ника-Центр, 2001. – 448 с.*
6. *Влащенко Н. Н. Анализ тенденций и перспектив развития санаторно-курортного комплекса крымского региона / Н. Н. Влащенко // Коммунальное хозяйство городов. – 2006. – № 73 – 398-403 С.*
7. *Дарагун О. С. Государственная инвестиционная политика Украины / Дарагун О. С., Кинько Е. Н. [Электронный ресурс] 2011 г. – Режим доступа : http://www.rusnauka.com/36_PWMN_2010/Economics/76212.doc.htm*
8. *Ермоленко Г. Г. Финансовые аспекты экономического развития санаторно-курортного комплекса Крыма / Ермоленко Г. Г. // Ученые записки Таврического нац. ун-та им. В. И. Вернадского. сер. Экономика. Т. 16 (55). -2003. - №1. – 30 С.*
9. *Инвестиции в Крым. Почему Крым? [Электронный ресурс] по данным агентства регионального развития АПК 2011 г. – АПК. – Режим доступа : http://www.ard.crimea.ua/invest_in_crimea/why_crimea/*
10. *Топсалова Ф. М. Инновационные механизмы экономического развития АПК депрессивного региона. / Топсалова Ф. М., Кириленко К. В. – К. : Изд. "Академия Естествознания", 2009 г. – 180 с.*
11. *Игонина Л. Л. Методы финансирования инвестиционных проектов. [Электронный ресурс] / Л. Л. Игонина по данным «Инвестиции». – Режим доступа : http://www.cfn.ru/investor/finance_meths.shtml*
12. *Мой Крым. Инвестиционные проекты. [Электронный ресурс] по данным «Мой Крым». – Режим доступа : <http://www.my-crimea.ru/invest.html>*
13. *Попков В. Организация и финансирование инвестиций / В. Попков. – СПб : Питер, 2001. – 224 с.*
14. *Павленко И. Г. Современное состояние рекреационного комплекса АР Крым / И. Г. Павленко // Культура народов Причерноморья. – Межвуз. центр «Крым», 2006. – № 78. – С. 55-57.*
15. *Програма економічних реформ в Україні на 2010 – 2014 роки [Електронний ресурс] по даним Комітет з економічних реформ при Президентові України. – Режим*

доступа : www.president.gov.ua

16. Самарцева Е. Крымская туриндустрия: число туристов растет, проблемы остаются / Е. Самарцева // Гостиничный и ресторанный бизнес. – 2004. – №3. – С. 3-5.
17. Сергеев И. В. Экономика предприятия / И. В. Сергеев. – М: Финансы и статистика, 2000. – 304 с.
18. Стратегия экономического и социального развития Автономной республики Крым на 2011-2020 годы [Электронный ресурс] : по данным агентства регионального развития. – Режим доступа : http://www.ard.crimea.ua/regional_development/strategies/
19. Астафьев Д. С. Экономическая оценка функционирования рекреационного комплекса АР Крым [Электронный ресурс] Крымский инженерно-педагогический университет / Д. С. Астафьев Режим доступа : http://www.rusnauka.com/5_PNW_2010/Economics/59096.doc.htm.

РЕЗЮМЕ

Бондаренко Оксана

Сущность и особенности инвестиционной стратегии в санаторно-курортном комплексе ЮБК

В статье определены особенности инвестиционной стратегии в СКК ЮБК с использованием инвестиционного рычага для формирования воспроизводственной программы отрасли, а так же проблемы использования потенциала санаторно-курортного комплекса ЮБК.

RESUME

Bondarenko Oksana

Essence and characteristics of the investment strategy in the resort complex SCC

The characteristics of investment strategy in sanatorium complex of South Coast have been proved. The problems of the usage of the potential of sanatorium complex of SCC are considered in the article.

Стаття надійшла до редакції 12.04.2012 р.